

Plenum

Tisdag 18.10.2022 kl. 13.59—18.31

10. Skriv in skolväld i strafflagen

Medborgarinitiativ MI 5/2021 rd

Lagmotion LM 12/2019 rd

Utskottets betänkande LaUB 11/2022 rd

Första behandlingen

Förste vice talman Antti Rinne: Ärende 10 på dagordningen presenteras för första behandling. Till grund för behandlingen ligger lagutskottets betänkande LaUB 11/2022 rd. Utskottet föreslår att lagförslaget förkastas.

Jag öppnar den allmänna debatten. — Presentationsanförande, ledamot Meri, varsågod.

Debatt

17.48 **Leena Meri ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Lakivaliokunnan käsiteltävänä oli kansalaisaloite, ja kansalaisaloitteeseen yhdistettiin lakialoite, ja niissä oli kysymys koulukiusaamisesta ja siihen puuttumisesta ja erityisesti siitä, että lisättäisiin rikoslakiin koulukiusaamista koskeva erillinen rikosnimike. Kansalaisaloitteessa ehdotetaan lainvalmisteluun ryhtymistä, ja lakialoite sisälsi myös säädös- ja pykäläehdotukset.

Ensiksi haluan lakivaliokunnan puheenjohtajana koko valiokunnan puolesta kiittää aloitteen tekijöitä sekä sen allekirjoittajia. Väkipalsta on aina tuomittavaa ja haitallista. Jokaisella lapsella ja nuorella tulee olla oikeus turvalliseen kouluympäristöön. Jokaisella tulee olla oikeus myös turvalliseen koulutiehen ja fyysiseen koskemattomuuteen.

Sekä lakialoitteen että kansalaisaloitteen mukaan koulukiusaamisella tulisi olla oma rikosnimike ja oma rikostunnusmerkistö. Jo tällä hetkellä on rangaistavaksi tarkoitettu menettely melko kattavasti ja olennaisilta osin katettu rikoslain säännöksillä, mutta silti esitettiin, että sille tulisi vielä erillinen rikostunnusmerkistö. Ajatuksen taustalla on se, että menettelyn rikosluonne tehtäisiin näin paremmin näkyväksi ja otettaisiin vakavammin ja moitittavaan tekoon kohdistettavat vastuuhenkilöiden ja viranomaisten toimet tehostuisivat.

Lakivaliokunta kuuli asian käsittelyssä laajasti eri tahoja ja asiantuntijoita, muun muassa rikosoikeuden professoreista aina Viikin normaalikoulun 8A-luokan oppilaisiin ja heidän opettajiinsa asti.

Valiokunnan saamasta selvityksestä käy ilmi, että koulukiusaaminen on monitahoinen ilmiö, joka voi sisältää hyvin erityyppistä toimintaa. Kyse voi olla selkeästä fyysisestä tai henkisestä väkivallasta, joka ilmenee suoranaistena pahoinpitelyinä tai toisen haukkumisenä tai nimittelynä. Se voi ilmetä myös näkymättömämpänä ja passiivisena tekona, kuten niin, että henkilö suljetaan kaveriporukan ulkopuolelle eikä kukaan ole hänen kanssaan tekemisissä. Kiusaamisteot voivat olla vakavuudeltaan ja tekotavoiltaan ja kestoltaan hyvin

Punkt i protokollet PR 111/2022 rd

erilaisia. Kysymys voi olla yhden henkilön toiseen tai joukon tiettyyn henkilöön kohdistamasta menettelystä.

Koulukiusaaminen on erittäin merkittävä ongelma, ja siihen tulee puuttua tehokkain toimenpitein. Vakavat koulukiusaamiseksi käsitettävät teot on, kuten edellä toin esille, jo nykyisin varsin kattavasti säädetty rangaistaviksi, eikä lakivaliokunta pidä perusteltuna esimerkiksi saman teon nimittämistä koulukiusaamiseksi tai pahoinpitelyksi riippuen siitä, tapahtuuko se kouluympäristössä vai muualla. Asiantuntijakuulemisissa tuotiin esiin, että pahoinpitelyn lisäksi vakavassa kiusaamisessa voi olla kyse myös muista rikoksista, kuten esimerkiksi vahingonteosta, ryöstöstä, varkaudesta tai näpistyksestä, laittomasta uhkauksesta tai vapaudenriistosta. Mietinnössä todetulla tavalla on epävarmaa, olisiko erilliskriminalisoinnilla ylipäättään toivottuja ongelman näkyväksi tekeviä vaikutuksia. Esimerkiksi se, että väkivalta kouluympäristössä tehtynä ei olisikaan pahoinpitelyä vaan koulukiusaamista, voi päinvastoin olla valiokunnan mielestä omiaan hämärtämään rikoslain kaikkia koskevien rangaistussäännösten tuntemusta ja korostamaan eikä suinkaan vähentämään sellaista käsitystä, että kouluympäristö on paikka, jossa yhteiskunnan yleiset säännöt eivät päde. Näin ei kuulu olla, sillä pahoinpitely on pahoinpitely riippumatta siitä, tapahtuuko se koulussa, kadulla tai muualla.

Valiokunnan saamissa asiantuntijalausunnoissa on esitetty erilaisia arvioita siitä, tehoaisiko koulukiusaamiskriminalisointi kiusaamistapausten selvittämistä ja käsittelyä. Se saattaisi madaltaa kynnystä tuoda kiusaaminen esille ja tehdä poliisille rikosilmoitus. Toisaalta on arvioitu, että ehdotettu erilliskriminalisointi nostaisi kynnystä saattaa kiusaamistapauksia opetushenkilöstön tietoon.

Lakivaliokunta pitää koulukiusaamista erittäin merkittävänä ongelmana ja katsoo, että siihen tulee puuttua tehokkain toimenpitein. Edellä selostettujen ja mietinnöstä tarkemmin ilmenevien seikkojen valossa lakivaliokunta ei kuitenkaan kannata lakialoitteessa ja kansalaisaloitteessa ehdotettua koulukiusaamisen sisällyttämistä erillisenä rikoksena rikoslakiin tai siihen tähtäävään lainvalmisteluun ryhtymistä.

Lakialoitteessa ja kansalaisaloitteessa on kuitenkin tuotu esiin tärkeitä ongelma-alueita ja näkökohtia. Koulussa tapahtuvan kiusaamisen ja väkivallan juurisyyt ovat moninaiset. Niiden torjunnassa oma roolinsa ja tehtävänsä on niin koulujen kuin oppilaitosten henkilökunnalla, viranomaisilla, oppilaiden vanhemmilla ja huoltajilla ja samoin oppilailla itselläänkin. Yhteistyö eri toimijoiden kesken on tärkeää, ja lakivaliokunta toteaa, että mikäli on tarvetta selventää näiden eri toimijoiden tehtäviä ja velvollisuuksia, tämä tapahtuu kysymyksessä olevassa lainsäädännössä eli lähinnä koulu- ja opetuslainsäädännössä, ei niinkään rikoslainsäädännössä.

Lakivaliokunnan kuulemisissa lapsiasiainvaltuutettu on lausunnossaan todennut seuraavasti: ”Yksi syy kiusaamiseen puuttumisen tehottomuuteen, jota siis aloitteella pyritään parantamaan, on passiivisuus kiusaamistapausten selvittämisen aloittamisessa. Kiusaamistapausten siirtäminen jo suhteellisen kuormittuneeseen rikosoikeusjärjestelmään tuskin tukee niiden selvittämisen tehokkuutta. On ehdottoman tärkeää, että kiusaamistapauksiin puututaan nimenomaan tehokkaasti riippumatta siitä, missä kiusaaminen ilmenee.”

Mietinnössään valiokunta painottaa, että on tärkeää turvata koulujen ja oppilashuollon riittävät resurssit. Tärkeää on myös viranomaisten ja koulujen toimivien yhteistyötoimintamallien kehittäminen ja niiden toimivuuden varmistaminen sekä se, että toimintatavat ovat sellaisia, että kiusaamiseen puututaan yhdenvertaisella tavalla ja koko maassa.

Punkt i protokollet PR 111/2022 rd

Edelleen on tärkeää huolehtia toimijoiden, niin opettajien kuin muidenkin toimijoiden, riittävästä koulutuksesta niin, että nämä ovat tietoisia käytettävissä olevista toimintamalleista, ilmoitusvelvollisuuksista sekä siitä, onko kulloinkin käsillä olevassa tilanteessa kysymys minkätyyppisestä tapahtumasta ja onko kysymyksessä rikos.

Valiokunta katsoo, että jatkossa on syytä kokonaisvaltaisesti selvittää, millä keinoin koulukiusaamistapauksia voidaan ehkäistä ja niihin puuttua nykyistä paremmin, ja samalla arvioida myös, onko vahingonkorvaukseen ja opetustoimen valvontaan liittyvässä lainsäädännössä tarkistamistarpeita.

Lakivaliokunnan yksimielinen päätösehdotus on, että eduskunta hylkää kansalaisaloitteeseen sisältyvän ehdotuksen lainvalmisteluun ryhtymisestä. Lisäksi valiokunta esittää, että eduskunta hylkää lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen. Lisäksi valiokunta esittää, että eduskunta hyväksyy seuraavan lausuman: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää kokonaisvaltaisesti, millä keinoin koulukiusaamistapauksia voidaan ehkäistä ja niihin puuttua nykyistä paremmin, ja tähän liittyen arvioi muun muassa tarpeita opettajien koulutuksen täydentämiseen, valtakunnallisesti yhdenmukaisiin toimintamalleihin kiusaamistapauksissa sekä sitä, onko vahingonkorvaukseen ja opetustoimen valvontaan liittyvässä lainsäädännössä tarkistamistarpeita.” — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Kinnunen, Mikko, olkaa hyvä.

17.57 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Keskustelin tänään reijärvisen tet-harjoittelijoiden Tuomas Paalavuon ja Mikael Rahkolan kanssa koulukiusaamisen ehkäisemisestä. He sanoivat näin: ”Kiusaamistilanteissa opettaja ei saisi sanoa, että ensi kerralla tulee rangaistus tai että ensi kerralla kerrotaan jollekin. Kiusaamiseen tulee puuttua heti, siitä tulee ilmoittaa saman tien eteenpäin. Seuraamusten pitää tulla välittömästi. Muuten kiusaaja saa sellaisen viestin, että kiusaamisesta ei joudu vastuuseen.”

Arvoisa puhemies! Tuomas ja Mikael osuvat asian ytimeen. Tässä on kysymys koulun toimintakulttuurista. Passiivisuus käsittelyn aloittamisessa voi olla iso ongelma. Samaan johtopäätökseen päätyy lakivaliokunta mietinnössään, kun valiokunta linjaa, että olennaiset ratkaisut ovat pedagogisia ja toimintakulttuurisia, eivät rikosoikeudellisia. Jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus turvalliseen kouluympäristöön.

Vaikka tämä Keskustaopiskelijoiden ja Keskustanuorten aloite ei sellaisenaan toteudukaan, se on ollut tärkeä keskustelun herättäjä — kiitos siitä. Kiitos myös lakivaliokunnalle, joka pitää koulukiusaamista erittäin merkittävänä ja vakavana ongelmana ja katsoo, että siihen tulee puuttua asianmukaisin ja tehokkain toimenpitein. Esimerkiksi sakkorangaus — nuori ei sakkoa välttämättä edes itse maksaisi — ei todennäköisesti auttaisi kiusaamisen juurisyihin. Nimenomaan näihin juurisyihin ja ennaltaehkäisemiseen meidän täytyy jatkossa paneutua vielä enemmän. Juurisyöt ovat moninaiset. Yhteistyö eri toimijoiden kesken on tärkeää. Kiusaamisen ehkäisemisessä tulee kieltämisen lisäksi keskittyä myönteisiin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Arvoisa puhemies! Kiusaaminen on toistuvaa ja tarkoituksellista toimintaa. Se ei tapahdu vahingossa tai sattumalta. Somessa tapahtuva kiusaaminen jää helposti piiloon, eikä se tule kovin usein aikuisten tietoon. Kovan väkivallan kasvu nuorison keskellä on huolestuttavaa. Kun on kysymys väkivallasta, tulee puhua väkivallasta. Toki kaikenlainen kiusatuksi joutuminen on tuskallista, syrjäyttävää, yksilön tulevaisuutta uhkaavaa. Siihen pitää

Punkt i protokollet PR 111/2022 rd

puuttua kaikin keinoin. Kiusatut tarvitsevat apua ja tukea. Myöskään kiusaajaa ei saa jättää oman onnensa nojaan, muuten kiusaaminen tuskin loppuu. Kiusaajakin on avun tarpeessa.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan lausumaehdotus tukee näitä tavoitteita. Opettajaksi opiskelevien pitää saada koulutuksessaan riittävät valmiudet ja tieto puuttua kiusaamiseen. Kouluissa tarvitaan yhdenmukaiset toimintamallit asiaan puuttumiseen. Opettajien usein haastava tilanne paranee, kun vastuut ja velvollisuudet ja toimintamallit ovat selkeät ja kaikille samanlaiset. Opiskelijahuollon resurssien tulee olla riittäviä. Näin teemme mahdolliseksi sen, että kiusaamiseen puututaan riittävän varhain ja että vakavammat tapaukset osataan joka kerta ohjata myös poliisin tietoon.

Arvoisa puhemies! Kaikki lähtee siitä, että kunnioitamme ja arvostamme toinen toisamme. Tätä meidän tulee opettaa lapsille pienestä pitäen niin kotona, koulussa kuin harastuksissa. Opitaan hyviä käytöstapoja, empatiaa, toisen huomioimista, ryhmässä toimimista, yhdessä tekemistä, jokaisen mukaanottamista. Me aikuiset voimme näyttää omilla teoillamme hyvää esimerkkiä, myös täällä eduskunnassa. Rakennetaan yhdessä turvallinen koulu kaikille lapsille ja nuorille. Se on jokaisen lapsen ja nuoren oikeus.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie, poissa. — Edustaja Soinikoski, olkaa hyvä.

18.02 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Väkivalta on aina väkivaltaa riippumatta siitä, missä se tapahtuu. Rikoslakiin kirjatut teot tulee ilmoittaa poliisille myös koulun toimesta. Kansalaisaloitteen käsittely nosti tärkeitä huomioita keskusteluun, ja haluan vielä kerran kiittää kaikkia aloitteen allekirjoittajia. Tämä aihepiiri vaatii erityistä huomiota jatkossakin.

Keinot puuttua kiusaamiseen ovat moninaiset, mutta tavoitteen ja tahtotilan tulee olla kaikilla toimijoilla sama. Kiusaamiselle on asetettava nollatoleranssi. Lastensuojelussa ja mielenterveyspalveluissa edelleen aivan liian usein selviää vasta vuosien jälkeen, että lapsen ja nuoren elämäntarinassa ikävän käännekohdan on saanut aikaan koulussa kiusatuksi tai väkivallan kohteeksi joutuminen. Lasten ja nuorten syrjäytyminen on asia, jonka ehkäisemiseksi meidän on tehtävä kaikki voitavamme. Lapselle on taattava oikeus koskemattomuuteen sekä rauha oppia uutta, kokeilla siipiään ja kasvaa omaksi itsekseen.

Riittämättömyyden tunne vaikuttaa merkittävästi työhyvinvointiin, ja meidän on pidettävä myös opettajien jaksamisesta parempaa huolta. Kiusaamisen ehkäisyä ei saa jättää yksin opettajien harteille. Kouluissa tarvitaan lisäkäsia, jotta voimme turvata työrauhan koulun arkeen.

Arvoisa puhemies! Itse toivoisin kiusaamiskeskusteluun enemmän rauhanneuvottelujen henkeä. Riitojen ratkaiseminen, yhteisten sääntöjen noudattaminen ja sovinnon merkitys ovat kasvatustyön ydintä. Sovittelulla on Suomessa pitkät perinteet. Rauhanvälityksen taidot on jalkautettava kaikkiin kouluihin, ja vuorovaikutustaitojen ohella sovittelusta olisi hyvä saada uusi kansalaistaito. Siitä on hyötyä sekä kodeissa että tulevaisuuden työelämässä.

Kiusaaminen ei ole koskaan vain kiusaajan ja kiusatun välinen asia. Apua ja tukea on tarjottava niin kiusaamisen tai väkivallan uhrille, kiusaajalle kuin heidän perheilleen. Tarvitaan moniammatillista yhteistyötä, koulutusta, ennaltaehkäisyä, riittäviä resursseja ja empatiakykyä. Jos aikuiset eivät osaa ratkaista ristiriitoja, miten me voisimme odottaa lasten löytävän ulospääsyn kimurantista tilanteesta?

Punkt i protokollet PR 111/2022 rd

Arvoisa puhemies! Hyvä esimerkki moniammatillisesta yhteistyöstä on poliisilaitosten Ankkuri-toimintamalli, joka on alun perin kehitetty Kanta-Hämeen poliisilaitoksella. Toiminnan tavoitteena on puuttua varhaisessa vaiheessa alaikäisten rikolliseen käyttäytymiseen. Silloin selvitetään nuoren asiakkaan kokonaisvaltaista elämäntilannetta ja ohjataan koko perhe tarkoituksenmukaisen avun ja tuen piiriin. Moniviranomaisyhteistyöllä pyritään puuttumaan nopeasti myös lähisuhde- ja perheväkivaltaan ja näin parantamaan sisäistä turvallisuutta Suomessa.

Hallitus on vahvistanut tällä kaudella oppilas- ja opiskelijahuollon palveluja kaikilla koulutusasteilla, jotta lapset ja nuoret saavat tarvitsemansa tuen omaan kasvuympäristöönsä. Oppilashuollon resursseja parannetaan, ja hyviä tuloksia on saatu muun muassa opettajien kouluttamisesta ratkaisukeskeiseen neuropsykiatriseen valmennukseen ja psykiatristen sairaanhoitajien jalkautumisesta kouluihin.

Tällä hallituskaudella on tehty kiusaamisen vastainen toimenpideohjelma, jolla vahvistetaan muun muassa henkilöstön osaamista kiusaamiseen puuttumiseen sekä tuetaan lasten tunne- ja vuorovaikutustaitoja varhaiskasvatuksessa. Henkilöstölle ja oppilaille on tarjottava kiusaamisen tunnistamiseen ja puuttumiseen liittyvää koulutusta.

Vuodenvaihteessa aloittavat hyvinvointialueet tarvitsevat vahvaa väkivallan vastaisen työn koordinaatiota. Alueilla on laadittava koulutussuunnitelmat keskeisten ammattilaisten osaamisen kehittämiseksi. Väkivallan uhreille, tekijöille sekä väkivallalle altistuville lapsille on oltava tarjolla vaikuttavia hoito- ja tukikokonaisuuksia.

Arvoisa puhemies! Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, Karvi, arvioi kiusaamisen vastaisia toimia valtakunnallisesti, ja raportti julkaistiin lokakuussa. Raportissa todetaan, että koulujen omalla toimintakulttuurilla on suuri merkitys kiusaamisen vastaisessa työssä eikä se aina kiteydy koulun käytössä olevaan menetelmään. Vaikka koulujen henkilöstö, oppilaat ja huoltajat ovat pääosin tyytyväisiä kiusaamisen vastaiseen työhön, tarvitaan jatkuvaa toimintatapojen kehittämistä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että myös hienovaraiseen, epäsuoraan kiusaamiseen puututaan johdonmukaisesti.

Käyttämästään kiusaamisen vastaisesta menetelmästä riippumatta koulut nostivat oppilaiden välisen kiusaamisen ohella suurimmiksi huolenaiheiksi oppilaiden välisen nettikiusaamisen, oppilaiden yksinäisyyden sekä oppilaiden poissaolot. Noin joka kymmenes koulujen henkilöstöstä arvioi, etteivät oppilaat uskalla kertoa koulun aikuisille näkemästään tai kokemastaan kiusaamisesta, häirinnästä tai syrjinnästä. Vielä vaikeammaksi henkilöstö arvioi netissä tapahtuneesta kiusaamisesta kertomisen. Oppilaiden kokemukset olivat samansuuntaisia. Joka kymmenes oppilaskyselyyn vastannut arvioi, ettei uskaltaisi kertoa aikuiselle näkemästään tai kokemastaan kiusaamisesta, ja vielä suurempi osuus ei uskaltaisi kertoa netissä tapahtuneesta kiusaamisesta aikuiselle.

Arvoisa puhemies! Hyväksi havaittuja käytäntöjä on laajennettava valtakunnallisiksi, ja vaikuttavien hankkeiden jatko on turvattava. Myös varhaiskasvatuksen puolelle tarvitaan kiusaamista ehkäisevä ohjelma. Koulukiusaamisen ja väkivallan vähentäminen yhteiskunnassa vaatii aktiivista otetta ja saumatonta yhteistyötä meiltä aikuisilta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

18.09 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Aivan erinomainen on tämä aloite. Koulukiusaamiseen pitää puuttua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja niin, että se varhaisin vaihe on tietenkin kotikasvatus. Lapset pitää kotona kasvattaa siihen, että ketään

Punkt i protokollet PR 111/2022 rd

ei kiusata ja väkivaltaa ei käytetä. Jos maailma menee siihen, että yhteiskunta kasvattaa lapset, niin silloin on peli hävitty. Lähin omainen ei voi olla viranomainen. Silloin on mennyt todella pahasti pieleen kasvatus, jos lähin omainen onkin viranomainen. Ja sitten esimerkiksi monessa kaupungissa, kun käy siellä keskuspaikoilla iltamyöhällä, pieniä lapsia pyörii vielä yöllä rautatieaseman ympäristössä ja monella muulla julkisella paikalla eri puolilla Suomea. Se on kyllä aivan väärin. Lapsen paikka on varmasti iltaisin kotona isän ja äidin luona — tai sitten isän tai äidin, riippuu, mimmoinen se perhesuhde sattuu missäkin perheessä olemaan. Mutta se pieni lapsi tarvitsee sen turvan ja kodin, se tarvitsee rajoja ja rakkautta ja sitten sitä, että hänestä välitetään ja hänellä on aina turvallinen olo.

Tässä muutama aika sitten jouduimme kaikki seuraamaan sitä kammottavaa, karmeaa tapausta — taisi olla Koskelassa, Helsingin yhdessä kaupunginosassa — jossa 16-vuotias poika menetti henkensä järjestelmällisen kiusaamisen lopputuloksena. Nämä ovat niin kammottavia esimerkkejä meidän aikamme suurista ongelmista. Niitä ongelmia ei poisteta sillä, että perustetaan työryhmiä tai tehdään joku hanke, ei varmasti poisteta, vaan kaikki lähtee siitä, että se pieni lapsi siellä kotona ihan vauvasta asti saa hyvän kasvatuksen ja sen jälkeen hän ymmärtää sen, että ketään ei kiusata. Ja sitten kun hän menee kouluun, niin opettajat sitten pitävät huolen siitä, että sitä valvotaan.

Muistan omasta kouluajastani, kun mentiin välitunnille — ja opettajat pitivät siitä huolen kyllä visusti, että välitunnille mentiin — että siellä oli aina välituntivalvoja. Jos siellä opettaja huomasi jonkun kiusaamistilanteen, hän puuttui siihen aivan varmasti. En tiedä, onko nykyisillä koulun välitunneilla enää valvojia, mutta siihen aikaan oli, ja tulos oli hyvä. Jos joku kiusasi toista, niin sen tiesi itse sitten omassa nahkassaan: siitä sai hyvin äkkiä tunnin jälki-istunnon, ja ehkä vielä piti isälle tai äidille viedä kirje, johon piti saada sitten äidin tai isän kuittaus, että tämä on vanhempien näkemä paperi. Elikkä silloin siihen puututtiin aidosti ja välittömästi.

Minun mielestäni, kun tätä koulukiusaamista totta kai on aina ollut, siihen pitää puuttua. Jos siinä sitten mennään niin pitkälle, että poliisi puuttuu asiaan, silloin on kyllä aika paljon hävitty. Tämä Kiva Koulu -hanke on pitkään pyörinyt, ja toivon sille menestystä ja onnea, mutta kaikkein tärkeintä on se, että tieto menee koteihin, että lapset kasvatetaan niin, että ketään ei kiusata, koska jos sitten lähin omainen on viranomainen, niin eipä silloin ole enää mitään tehtävissä.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.

Riksdagen instämde i utskottets förslag att lagförslaget i lagmotion LM 19/2019 rd förkassas. Första behandlingen av lagförslaget avslutades.